

Rutin för handläggning av dödsboärenden

Socialkontoret, Motala kommun

Beslutsinstans: Socialchef
Datum: 2011-02-01
Reviderande instans: Ledningsgruppen
Datum: 2019-09-26

Diarienummer:
Paragraf:
Diarienummer:
Paragraf:

Gäller från:

Rutin för handläggning av dödsboärenden

Inledning

Dödsboanmälan

När någon har avlidit ska en bouppteckning göras. Bouppteckning är en sammanställning över den avlidnes tillgångar och skulder och ska göras vid en särskild förrättning inom tre månader efter dödsfallet. Bouppteckningen medför som regel en kostnad för dödsboet. Om den dödes tillgångar endast räcker till begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet, och det inte finns någon fast egendom eller tomträtt i boet, kan bouppteckningen enligt 20 kap 8a § ärvdabalken (ÄB) ersättas med en dödsboanmälan. Dödsboanmälan ska upprättas av socialtjänsten och ska vara skriftlig. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet till Skatteverket där den ska förvaras.

Dödsboförvaltning

När någon har avlidit ska enligt 18 kap 1 § ÄB efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare (dödsbodelägarna) gemensamt förvalta den dödes egendom under boets utredning. Om sammanlevande dödsbodelägare, efterlevande make som inte är delägare eller annan delägare som kan ta hand om boet saknas är socialtjänsten enligt 18 kap 2 § ÄB ansvarig för boets provisoriska förvaltning till dess dödsbodelägare spårats och underrättats. Om dödsbodelägare saknas anmäls ärendet till allmänna arvsfonden för förvaltning och avveckling. Tillsammans med anmälan skickas den fullständiga släktutredningen.

Förvaltning innebär att bevara värdet av boets egendom fram till överlämnandet till dödsbodelägare eller fram till avveckling.

Begravning

När en person avlider är det den avlidnes anhöriga som ska ombesörja att en begravning arrangeras. Om den avlidne saknar anhöriga som ordnar med begravningen har socialtjänsten inom ramen för den provisoriska dödsboförvaltningen enligt 18 kap 2 § ÄB skyldighet att ordna att en begravning kommer till stånd. Socialtjänstens uppgift är att beställa begravningen hos en begravningsbyrå. För kostnaderna har socialtjänsten rätt till ersättning ur dödsboet. Om begravning av någon orsak inte anordnas av dödsboet eller av socialtjänsten i samband med dödsboförvaltning enligt 18 kap 2 § ÄB ska begravningen enligt 5 kap 2 § begravningslagen (BegrL) ordnas av den kommun där den avlidne senast var folkbokförd eller, om den avlidne inte har varit folkbokförd i Sverige, av den kommun där dödsfallet inträffade.

Aktuella lagrum är socialtjänstlagen (SoL) 4 kap 2 § och 11 kap 1 §, begravningslagen 5 kap 2 § samt ärvdabalken (ÄB) 18 kap 2 §.

Till stöd för handläggningen för ekonomiskt bistånd till begravningskostnader finns socialstyrelsens handbok ”Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten” och socialnämndens riktlinjer ”Riktlinjer för ekonomiskt bistånd”. Sveriges kommuner och landsting (SKL) hänvisar till viss del till Stockholms stads ”Riktlinjer för handläggning av dödsboärenden” för ytterligare information och vägledning.

Rutinen avser att beskriva handläggning av dödsboanmälan och eventuellt ekonomiskt bistånd till begravningskostnader. Uppföljning och revidering av rutinen sker vid behov eller minst en gång per år.

Rutin

Dödsbohandläggare	<p>Ansökan/anmälan inkommer</p> <p>Ärendet aktualiseras och registreras i verksamhetssystem Viva.</p> <p>Anhållan om upprättande av dödsboanmälan ska undertecknas av företrädare för dödsboet. Blankett ”Anhållan om upprättande av dödsboanmälan” finns i Viva.</p> <p>Information lämnas till anhöriga avseende hur handläggningen går till samt kommunens riktlinjer även när det avser beviljande av ekonomiskt bistånd.</p> <p>Om den avlidne äger fast egendom eller vid tveksamma fall, ska dödsboanmälan inte upprättas. Företrädare för dödsboet hänvisas till bouppteckning.</p> <p>En bouppteckning kan ersätta en dödsboanmälan om ytterligare tillgångar inkommer i dödsboet.</p>
Dödsbohandläggare	<p>Inhämtande av uppgifter</p> <p>Uppgifter kring den avlidne inhämtas och dokumenteras i ärendet alt i ”Inkommen handling”. Blankett ”Aktualisering” som finns i Viva. Se ”Checklista – dödsboanmälan och ekonomiskt bistånd till begravningskostnader”.</p> <p>Dödsfallsintyg inhämtas från Skatteverket genom att kontakta dem via telefon.</p> <p>Kapital- och räntebesked samt kontoutdrag från bank inhämtas. Till banken medtas dödsfallsintyg samt den personliga delegation som utfärdas av socialnämnden.</p> <p>Uppgifter om eventuella försäkringar eller andra utbetalningar till dödsboet efter dödsdagen inhämtas.</p> <p>Kostnader för begravning, gravvård och eventuellt andra godkända utgifter (uppsägningshyra, tömning och städning) inhämtas.</p> <p>Ekonomisk översikt om tillgångar och skulder upprättas i Viva.</p> <p>Utifrån inkomna uppgifter görs bedömning om ärende ska upprättas och utredning inledas eller om begäran om upprättande av dödsboanmälan ska avvisas.</p> <p>Om det vid utredning framkommer att tillgångarna överstiger begravningskostnaderna och andra godkända kostnader med 6000 kr tas beslut om att dödsboanmälan ej ska göras. Dödsboet hänvisas att göra en</p>

	bouppteckning.
	Hembesök
Dödsbohandläggare	Vid behov görs hembesök av två handläggare i den avlidnes hem.
	Dödsboanmälan
Dödsbohandläggare	Efter upprättande av dödsboanmälan sammanställs ett avslutsbrev till dödsbodelägare. Beslut samt ekonomisk sammanställning skickas med samt förtryckt brev om avskrivning av eventuella skulder till fordringsägare. Dödsbodelägare kan själva begära avskrivning. Upprättad dödsboanmälan skickas till Skattekontoret i Visby. Skatteverkets blankett ”dödsboanmälan” används och finns i Viva systemet.
	Arkivering
Dödsbohandläggare	Avslutat ärende arkiveras i avsedd ”Dödsbopärm” i arkivet för Omsorg SoL och LSS på plan 3.
	Förvaltningsärende – kommunens ansvar när någon avlider
Dödsbohandläggare	Om ingen finns som förvaltar dödsboet åligger det socialnämnden att göra detta enligt 18 kap. 2§ ÄB. För kostnaderna har kommunen rätt till ersättning av dödsboet. Om den avlidne inte efterlämnar någon som ordnar med gravsättningen enligt begravningslagen 5 kap. 2 §, ska den ordnas av den kommun där den avlidne senast var folkbokförd eller, om den avlidne inte har varit folkbokförd i Sverige, av den kommun där dödsfallet inträffade. För kostnaderna har kommunen rätt till ersättning av dödsboet. I de fall kommunen har rätt till ersättning ska dödsboet faktureras enligt timtaxa. Fullständig släktutredning beställs från Landsarkivet i Vadstena. Om dödsbodelägare saknas anmäls ärendet till allmänna arvsfonden för förvaltning och avveckling. Tillsammans med anmälan skickas den fullständiga släktutredningen.
	Ekonomiskt bistånd
Dödsbohandläggare	Vid ansökan av ekonomiskt bistånd till begravningskostnader görs vid behov hembesök av två handläggare i den avlidnes hem i syfte att undersöka om det finns några tillgångar. Företrädare för dödsboet ska fylla i och underteckna ansökan. Blankett ”Ansökan om ekonomiskt bistånd” finns i Viva. Utredning enligt 11 kap 1 § SoL inleds. Efter utredning fattas beslut i ärendet. Ekonomiskt bistånd beviljas med stöd av 4 kap 1 § SoL och utredningen avslutas. Bifallsbeslut alternativt helt eller delvis avslagsbeslut med

besvärshänvisning skickas till dödsboets företrädare.

Utredning och beslut arkiveras i personaktsarkivet på plan 2.

Bilagor: Schematisk översikt för dödsboanmälan och dödsboförvaltning
Checklista – dödsboanmälan och ekonomiskt bistånd till begravningskostnader.

Schematisk översikt för dödsboanmälan och dödsboförvaltning

En utredning i anledningen av ett dödsfall kan förenklat resultera i nedanstående handläggningsalternativ. ”Tillgångar finns” ska utläsas som att det finns tillgångar i dödsboet som klart överstiger begravningskostnaderna eller att det finns fast egendom eller tomträtt.

AA = Allmänna arvsfonden ÖF = Överförmyndarnämnden	Tillgångar finns Bouppteckning måste göras	Tillgångar saknas Dödsboanmälan kan göras
Dödsbodelägare finns	Förvaltning och avveckling lämnas till dödsbodelägarna. (Beslut: 2 och 3)	Förvaltning och avveckling lämnas till dödsbodelägarna. (Beslut: 1 och 3)
Dödsbodelägare saknas (AA blir dödsbodelägare.)	Anmälan av dödsfallet hos Kammarkollegiet. Förvaltning och avveckling lämnas till god man för AA. (Beslut: 4)	Anmälan av dödsfallet hos Kammarkollegiet för att få fullmakt från AA. Förvaltning och avveckling. (Beslut: 1 och 7)
Ingen dödsbodelägare har påträffats men kan finnas	Anmälan om god man för bortvarande hos ÖF. God man ansöker om bouppteckningsman som tar över förvaltning och avveckling. (Beslut: 5)	Anmälan om god man för bortvarande hos ÖF för att få fullmakt från god man. Förvaltning och avveckling. (Beslut: 1 och 7)
Dödsbodelägare finns men agerar inte	Föranstalta om bouppteckning. Förvaltning och avveckling lämnas till dödsbodelägarna. (Beslut: 3 och 6)	Förvaltning och avveckling lämnas till dödsbodelägarna, alternativt om det finns särskilda skäl, förvaltning och avveckling med fullmakt från samtliga dödsbodelägare. (Beslut: 1 och 7)

Handläggningen kan resultera i följande typer av beslut:

1. Beslut att göra dödsboanmälan
2. Beslut att inte göra dödsboanmälan
3. Beslut att överlämna förvaltning och avveckling till dödsbodelägare
4. Beslut att överlämna förvaltning och avveckling till Allmänna arvsfonden
5. Beslut att överlämna förvaltning och avveckling till god man för bortvarande
6. Beslut att föranstalta om bouppteckning enligt 20 kap 2 § 2 st ÄB
7. Beslut att förvalta och avveckla dödsboet

Ansvarig nämnd kan enligt 6 kap 33 § kommunallagen (KL) delegera dessa beslut till tjänsteman inom förvaltningen, dock inte uppdragstagare eftersom besluten utgör myndighetsutövning. Enligt 6 kap 35 § KL ska beslut tagna genom delegation anmälas till nämnden.

Checklista - dödsboanmälan och ekonomiskt bistånd till begravningskostnader

Kontrollera:

- Uppgifter kring ekonomin som t.ex. försäkringar och bankmedel.
- Begravning- när, var, hur, preliminärt kostnadsförslag m.m.
- Om fordon, testamente, egendom, överskjutande skatt m.m. finns.
- Om bankfack finns. Borrars upp om nyckel ej kan finnas.

Information lämnas till företrädare för dödsboet:

- Om att pengar ej får röras, räkningar ska ej betalas t.ex. stoppa autogiro.
- Om högsta möjliga ersättning från kommunen.
- Blankett anhållan om upprättande av dödsboanmälan samt ansökan om ekonomiskt bistånd skickas till dödsbodelägare tillsammans med uppgifter för dödsboanmälan

Meddela adressändring:

- Avgiftsfri blankett hos Skatteverket. (Dödsboet.)

Hämta in:

- Dödsfallsintyg hos Skatteverket
- Deklarationer
- Kapital- och räntebesked samt kontoutdrag från bank inhämtas.
- Kostnader för begravning, gravvård och eventuellt andra godkända utgifter (uppsägningshyra, tömning och städning) inhämtas.
- Övriga tillgångar (t.ex. fordon)

Förvaltningsärende: Då dödsbodelägare saknas eller den anhörige motsätter sig kontakt.

Tillfällig förvaltning.

Kontrollera:

- Är personen identifierad.
- Personuppgifter.
- När dödsfallet inträffade.
- Eventuella kända släktingar.
- Kontakt landsarkivet och efterfråga släktingar.
- Om bankfack finns. Borrars upp om nyckel ej kan finnas.
- Om innehav av bil, båt etc.
- Finns inga dödsbodelägare ska Allmänna Arvsfonden kontaktas.

Beställ:

- Dödsfallsintyg hos skatteverket
- Kapital- och räntebesked samt kontoutdrag.

Hembesök (utförs av två handläggare):

- Meddela hyresvärd och boka tid för hembesök.
- Genomgång av tillhörigheter vid hembesök.
- Töm kyl och frys.
- Tillvarata medicin.
- Ta med plånbok, post, nycklar.

Övrigt:

- Beställa begravning
- Stoppa autogiro, prenumeration, telefon, försäkringar m.m.
- Kontrollera eventuella försäkringars utfall
- Kontroll av post.
- Meddela ev. adressändring.
- Avsluta konto på bank mot kvitto.
- Lämna nycklar till hyresvärd.
- Sköta räkningar, konton, viktiga papper.
- Faktura från begravningsbyrå inkommer. Bankmedel används. Om pengar ej räcker beviljas ekonomiskt bistånd, vid behov utan ansökan.